

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 53.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 31. desember 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrifstovuni. Telf. 143.

12. ár.

GOTT, EYDNURÍKT NÝGGJÁR!

1938

Tann sorgarbylgja, ið reistist har úti á havsins báru og fór skoland í yvir hjórtu teirra, ið eftiri heima sótu — hon legðist ikki við brotið. Hennara gjálvan varð seg sum ein óendalig lemjan á tær syrgjandi og stúr-andi sálirnar. Og tað kenst teimum, sum um hennara valds-manna máttur aldri fer at sleppa tí kyrkjandi takinum.

Og hon skolaði aftur í ár, hørð og meinsk.

Ein heil manning varð verð-andi har úti í havsins koldu báru.

»Skálanes« kom aldri aftur.

Men eftiri hýma tey, ið sorg-in sveipaði. Teimum er sakur-in og longsilin hin ævigi gestur og vinur. Vinur! Hetta ljóðar óvugt. Men tey, ið mistu, lögdu allan alskin í og á sorgina. Hon kom at vera teirra ogn, teirra uggi og skjól, tá ið teir brostu streingirnir við valdsmakt aftur vildu ljóða, teir, ið knýttu seg um og vardu lívsins dýrastu samveru — teir, ið deyðin hogdi, kutaði við sínum ræðuliga knivi; hon, sorgin, kom at vera hin finlkennandi ljóðdoyvari, sálar-innar miskunsama balsam, tá ið stubbarnir av teim kutaðu bond-um líkasum vildu ríva hjartal-roturnar í tússund stykki í eini óbendilgari frongd og trúan eftir at kunna loysa út tey heinskordu seluljóð.

Men einaferð grór tó alt hitt særða og lamda aftur. Og sjálv-ur hesin gróðurin, so sávar og eyrnur hann er, gevur lívinum dýr og vøkur virði — lat tað vera okkum ein uggi.

Lívið skal livast.

Einki er nýtt her á foldum.

Alt er umafturtak, kanska til-felli gevur ein ferðil av eini nýggjari samanseting — tað er tað hægsta.

Árið, ið fór, líktist teim, ið fóru frammanundan. Skuggi og sól skiftust. Kanska skuggarnir vóru við yvirlutan at byrja við í mun til onnur ár, ið vóru fongríkari.

Várið var eisini diddarak. Eingin fiskiskapur, men stórir skaði, stórar útreiðslur. So státt stórt, ræðuliga stórt, undirskot hjá fiskivinnu okkara — slupp-um sum trolarum.

Tað var ikki lógið, at hýrurin á øllum, fiskimonnum, reid-

um og heimafélki yvirhovur, var niðri á niðasta stigi — har ið vónloysið valdar.

Men tianbetur kom summarið, bæði við Bjarnaoyanna, undir Grønlandi og á Eysturlandinum og Vestlandinum í Íslandi at geva av tí mesta. Hjá mong-um kom árið so státt at verða eitt miðalár við øllum endum heima. Men tessverri varð sum-marið eisini eitt vónbrot hjá summum reidarum og fiski-monnum við teirra skipum — og teir finga ikki endarnar, men mistu alt og fóru av fótum.

Á landinum var árið kanska yvir meðal. Gott seyðarár. Yvir meðal eplaár. Fyri Suðuroyanna eitt Grindaár sum núlvandi menn einki vita um at siga. Um 1400 hvalir til oyuna.

Politisk stóð árið avgjort í javnaðarpolitikkisins arbeiðsfor-um. Hetta boðar frá vend í mannagongdini í Føroyum — og er tann ljósglottin fjöldin í Føroyum hevur tráð eftir, um enn henda trúan hevur ligið sum ein undirstreymur í fólk-sáluni.

Stórfingið úrslit av javnaðarmannapolitikki á tingi og niðri 1937-38.

Social framstig:

1) Eina tryggjan fyri eini minstafortjenastu til fiskimannin eins og javnaðarmannastjórnin í Noregi hevur skipað fyri norsku familjuforsyrgjarum millum fiskimenn. (Hetta uppskot varð samtykt við 21 atkv. her, og vónandi verður tað framt niðri).

2) Útarbeitt og fingið viðtikið eina haldgóða skipan viðvíkjandi hjálp til óarbeiðsførar fiskimenn (Uppskotið varð samtykt við 22 atkvøðum á tingi. Vit ivast ikki í, at fiskimannafelögin fagna tí eins og øll, ið hava athuga fyri hesum máli).

3) Tingið hevur sett eina nevnd til útarbeidan av eini skipan fyri tvungnari fólkatrygging, ið umfatar øll ólukkutílfelli eins og onnur tilfelli sum treingja til hjálp, men onga hjálp fáa nú.

4) Fingið tingið at gingið inn fyri bráfangis broytan av van-lukkutryggingini soleiðis, at hon skal koma at umfata allar einkjur. At gera uppskot til hesa broytan hava dómarin og amt-maðurin fingið í hendi.

5) Invalitirentu til avlami-

fólk í Føroyum. Staturin rindar hana einsamallur (— varandi studningur!)

6) Statistilskot til hospitalini uppá 2 kr. um dagin fyri hvønn einasta sjúkling á sjúkrahús-unum uttan mun til, um hann er í sjúkrakassa ella er Føroy-ingur ella útlendingur (— varandi studningur!)

7) Statistilskot uppá 3/4 av útreiðslunum til sinnissjúk, deyr-stumm, andsveik — státt sagt 3/4 av allari serforsorg (— varandi studningur!)

8) Eykastatistilskot uppá 1 kr. um dagin uppá hvønn epidemí-sjúkling og tuberklasjúkling (— varandi studningur!)

9) Staturin lætur kommun-unum við 3/5 av ellisrentuni við at yvirtaka 18/20 istaðin 15/20 (í Danmark ber staturin 7/12 av ellisrentuni).

10) 400.000 kr. frá statinum til eitt sinnissjúkrahús.

11) 320.000 kr. frá statinum til sjúkrakassu á Tvøroyri og viðkan av Dronning Alexandrines Hos-pital.

12) Eitt bjargingarskip (— staturin byggir og drivir tað).

Fíggjarlig menning.

13) Løgtingið fingið 4 ferðir so stórt inntøkuræði við bein-leiðis skatti eftir sterkt stigandi skala, hvarvið tær stóru inn-tøkurnar koma at vera byrðnar,

14) Løgtingið fær at kalla óbegransað inntøkuræði við óbein-leiðis skatti.

15) Løgting, statur og kommun-ur koma at veita 266.000 um

árið til vegir og havnir.

16) Tær mest munandi inn-tøkulleiðirnar, ið iingið kann ganga, javnaðarmanna einkar-

soluleiðir við avgift og maksimal-prísi uppá olju, eru av ríkisstýr-inum givnar at byggja vinnu-tívið upp við.

Sanering av kommununum:

17) Kommununnar samlaða árliga skattabýrða verður aftaná 1940 niðurselt frá kr. 950.000. til um kr. 550.000. — (Av hesum lætta veitir staturin 250.000 kr. og lögtingið restina!)

18) Kommunanna skuld, ið

bestendur av mongum smáum og tungum lánum og eftirstøðum, verður umskipað til langfreistað og biligast møguleg lán.

Staturin veitur 150.000 kr. til at gjøgnumføra hesa skuld-sanering.

Mentunnarlig framstig:

19) Av javnaðarmanna ávum er málstriðið í skúla og í kirkju úti av verðini:

Føroyskt hevur nú fullan rætt í skúla og í kirkju og í rættinum við. (Viðvíkjandi tí síðsta skal bara ein »formel« lógbroying aftrat).

20) Ríkisstýrið er gingið við til at veita stóran studning til ítróttarhóllir og leikvøllir.

21) Ríkisstýrið er sinnað til at hera kónaðin av einum einheitsskúla:

Real- ella preliminar-skúli — 4 ára læraraskúli — gymnasium sum toppur.

22) Í samband við hesar skúlar er uppskot um, at lögtingið skal halda eina kostskúladeild við fríplássum fyri fátæk børn.

Ymist kundi nevnt enn, ið javnaðarmenn við lívsins krøvum fólksins í rygginum hava skorað fram.

Hitt stórsta av teim ónevndu málum er avgjort jarðaðumskip-anin.

Hetta mál skuldi av sonnum komið at verið stórir fram-burður fyri allar jarðadyrkara, trádarmenn, óðalsmenn sum bóndur. 150—170.000 kr. um árið frá samfelagnum, slati og lögtingi, tað má siggjast aftur, tað má koma at læna tí stóra endamáli:

Føroya líðir og fløtur grøn-aðar fyri flest møguleg men-niskju.

Men enn er ikki her komið á mál. Eftiri er at umskipa seyðabrukið og veita tí slikan dugnað, at tað ikki bert verður bjargað frá afturgongu og und-

irgongu sum summir siga, men verður at fáa stóra framgongd.

Og landbrúkskúlin, hann má verða til álvara við tað fyrsta.

Hesi mál eru í »erhvervs-kommissionini« — og vit ivast ikki í, at tað eisini vil eydnast at rykkja tey út úr deyðadval-anum, tey vórðu lögð í av sam-bands- og sjálvstýristeningini frá 1906 til javnaðarflokkurin setti nýtt lívgevandi blóð í hia for-oykska politikkin við »motto-inum«:

Handling og positiv uppskot í holum á teim tonkum og orð-um, flokkurin flytir fram.

Einki, ið kann gerast í dag, skal útsetast til imogin.

Hetta er lívsins krav Føroya fólks, tí er javnaðarflokkurin einasti flokkur, ið fólkið kann fylkjast um.

FÆROSK MARGARINE
VITA NR. 1.

Vitaminiseret.

er fremstillet af de bedste Raastoffer.

Spisustovustólar,
Spisustovustólar,
Spisustovuborð,

gólvtæppi, divanir og divanteppi. Modernaí stólar og sofar. — Spiralsengur, træsen-gur, madrass-ir, fjædrabollar o. a. m. fæst á Møblaverkstaðnum hjá

Hans P. Poulsen,
Tlf. 238.

Kun hos Fagmanden

er det bedste. — Køb derfor i M. P. Jacobsens Mølerforretning. Pap, Tapet, Møbelpoliture, Gulv-lakker, blandet og ublandet Maling, alle Nuancer, billige Priser, bedste Kvaliteter. Ordre fra Bygderne eksp. omgaaende

Telef. 323.